

ТХ-006, Е 40-2-2-2, 0879-3-2. Для збільшення кількості зерен з головного колоса доцільно використовувати такі зразки, як ТХ-066, ЛунЧжун 7, Лунь Сюань 2, Е 40-2-2-2, 0879-3-2.

Таким чином, в результаті проведених досліджень, ми рекомендуємо широко використовувати в селекційних програмах сорти з Китаю, як джерела ранньостиглості, стійкості до вилягання та хвороб а також елементів продуктивності колоса.

УДК 378.1:001.89:37.015.3.

Удовенко А. С., Шовкун З. М., здобувачі вищої освіти*
Державний біотехнологічний університет

МЕТОДИ ІНТЕГРАЦІЇ ПРИНЦИПІВ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ В НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС

Сучасна освіта стикається з численними викликами, серед яких важливе місце займає забезпечення дослідницької доброчесності. Дослідницька доброчесність передбачає дотримання етичних принципів у науковій діяльності, що включає чесність, об'єктивність, відповідальність та повагу до інтелектуальної власності. Інтеграція цих принципів у навчальний процес є необхідною умовою для формування компетентних та етичних фахівців. Дотримання етичних норм під час досліджень сприяє формуванню відповідальності та професійної етики у здобувачів. Здобувачі повинні продемонструвати свою здатність проводити оригінальні та незалежні дослідження як у межах окремої наукової дисципліни, так і в міждисциплінарній співпраці. Для досягнення цієї мети важливо розвивати такі якості, як індивідуальність, креативність, самостійність, автономність та відповідальність під час виконання складних проєктів. Також неабияке значення мають вміння ефективно працювати в команді та комунікативні навички. На університетському рівні впроваджуються спеціальні навчальні дисципліни, курси та модулі, які пропонують розв'язання комплексних проблем у професійній або науково-дослідній діяльності. Це сприяє глибокому переосмисленню наявних знань і розвитку нових, інтегрованих підходів або професійних практик. Такі освітні програми стимулюють здобувачів до інноваційного мислення та підготовки до реальних викликів сучасної науки та професії [1-3]. Ми пропонуємо розглянути основні методи інтеграції принципів дослідницької доброчесності:

1. Розробка та впровадження освітніх програм. Є фундаментальним кроком в інтеграції принципів дослідницької доброчесності в навчальний процес та передбачає створення спеціалізованих навчальних курсів, дисциплін та модулів, які глибоко висвітлюють питання етики в наукових дослідженнях. Такі програми повинні охоплювати теми, пов'язані з основами академічної

*Науковий керівник – Новікова В. С., канд. пед. наук, доцент

добročесності, етичними принципами проведення досліджень, правилами цитування та посилення на джерела, уникненням плагіату, а також відповідальністю за порушення етичних норм. Крім того, інтеграція принципів добročесності може здійснюватися через включення відповідних тем у вже наявні дисципліни. Наприклад, у курсах з методології наукових досліджень можна додати розділи, присвячені етичним аспектам проведення експериментів, обробки даних та публікації результатів. Це сприятиме формуванню у здобувачів цілісного розуміння значущості добročесності в усіх аспектах їхньої академічної та професійної діяльності.

2. Проведення тренінгів та семінарів є ефективним засобом підвищення обізнаності здобувачів та викладачів щодо принципів дослідницької добročесності. Для здобувачів можуть бути організовані семінари з академічного письма, де вони навчатимуться оформленню наукових робіт, коректному цитуванню джерел та методам уникнення плагіату. Також корисними є воркшопи, де розглядаються реальні кейси порушення добročесності, аналізуються причини та наслідки таких дій, обговорюються способи їх запобігання. Для викладачів тренінги можуть бути спрямовані на вдосконалення методики викладання принципів добročесності, ознайомлення з новими підходами та технологіями в цій сфері. Обмін досвідом між колегами сприятиме формуванню єдиного підходу до виховання академічної культури серед здобувачів.

3. Розробка нормативних документів, таких як Кодекс академічної добročесності, є важливим кроком у формалізації етичних стандартів у закладах освіти. Кодекс повинен чітко визначати принципи та норми академічної поведінки, обов'язки здобувачів та викладачів, а також наслідки за порушення цих норм. Крім того, необхідно розробити політики та процедури, які регламентують порядок розгляду випадків порушень, встановлюють механізми апеляції та захисту прав усіх учасників освітнього процесу. Такі документи забезпечують прозорість та однозначність у питаннях академічної добročесності, сприяють створенню довірливого та відповідального освітнього середовища.

4. Використання технологічних засобів, онлайн-інструментів і ресурсів є сучасним підходом до забезпечення дослідницької добročесності. Застосування програмного забезпечення для перевірки робіт на плагіат дозволяє виявляти невідповідності та запобігати академічним порушенням. Такі інструменти допомагають здобувачам усвідомити важливість самостійного виконання робіт та коректного використання джерел. Крім того, доступ до електронних баз даних та наукових ресурсів сприяє підвищенню якості досліджень, забезпечує можливість використовувати актуальні та достовірні джерела інформації. Впровадження електронних систем управління навчальним процесом (Learning Management Systems) може також включати модулі з академічної добročесності, тести та навчальні матеріали, відеолекції, інтерактивні курси, вебінари та електронні підручники, які роз'яснюють основні принципи етики у дослідженнях. Використання таких ресурсів

дозволяє студентам самостійно вивчати важливі теми та поглиблювати свої знання у зручному для них форматі.

5. Менторство та наставництво відіграють важливу роль у формуванні культури академічної доброчесності. Досвідчені викладачі та науковці можуть виступати наставниками для молодих колег та здобувачів, передаючи їм свої знання та досвід щодо етичних аспектів наукової діяльності. Це може відбуватися через спільну участь у дослідницьких проєктах, консультації, регулярних зустрічах та обговорення проблемних питань. Для здобувачів наставництво може забезпечити підтримку у процесі адаптації до вимог вищої освіти, допомогу у вирішенні складних ситуацій, пов'язаних з академічною доброчесністю. Такий підхід сприяє формуванню відповідального ставлення до навчання та наукової діяльності.

6. Формування культури академічної доброчесності в навчальному закладі є важливим аспектом інтеграції етичних принципів у навчальний процес. Вона може включати створення та впровадження політик і правил, що регламентують етичну поведінку під час проведення досліджень, а також підтримку відкритого обговорення етичних питань на рівні факультетів та університету в цілому. Заохочення дотримання етичних стандартів через різні заходи та ініціативи сприяє формуванню відповідального та етичного ставлення до дослідницької діяльності серед студентів і викладачів. Організація дискусійних клубів, круглих столів, конференцій та семінарів, присвячених етичним аспектам науки та освіти, сприяє підвищенню обізнаності та формуванню критичного мислення. Відкрите обговорення дозволяє виявляти проблеми, що існують у закладі освіти, та спільно шукати шляхи їх вирішення.

7. Мотивація та заохочення є важливими інструментами стимулювання дотримання принципів дослідницької доброчесності. Визнання досягнень здобувачів та викладачів у цій сфері може здійснюватися через надання нагород, грамот, стипендій або публічних відзнак.

Таким чином інтеграція принципів дослідницької доброчесності в навчальний процес є важливою складовою підготовки відповідальних та етичних професіоналів. Застосування різноманітних методів, таких як спеціалізовані курси, семінари, практичне застосування знань, менторство та використання онлайн-ресурсів, сприятиме формуванню культури академічної доброчесності серед здобувачів та підвищенню якості освіти загалом.

Список літератури:

1. Ponomarova M. Integration of the educational process in higher education with digital technologies [Electronic resource] / S. Zolotarova, M. Ponomarova, S. Stankevych, V. Novikova, A. Zolotarov // *Naukovyi Visnyk Natsionalnoho Hirnychoho Universytetu*. - 2024. - Issue 3. - P. 149-156. - DOI 10.33271/nvngu/2024-3/149. (

2. Пономарьова М. С., Золотарьова С. А. Творча складова в освітньому процесі студентів професійної освіти // *Features of the functioning of the economy in times of crisis : proceedings of the International scientific and practical conference*. Eastern European Center for Scientific Research. Research Europe. Cherkasy, January

31, 2024. С. 208-210.

3. Пономарьова М., Додіван У. Інтерактивні технології у формуванні предметно-методичної компетентності майбутніх педагогів матеріали ІХ Міжнародної науково-практичної конференції «Сталий розвиток аграрної сфери: інженерно-економічне забезпечення» ВП НУБіП України «Бережанський агротехнічний інститут». Запоріжжя: ФО-П Однорог Т.В., 2024. С. 263-265.

УДК 635.675:631.559

Фоменко І. І., здобувач вищої освіти*
Державний біотехнологічний університет
e-mail: innafom5@gmail.com

ФОРМУВАННЯ ПРОДУКТИВНОСТІ У РІЗНИХ МОРФОТИПІВНУТУ В УМОВАХ СХІДНОГО ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ

Основою життя на Землі є білки. Для забезпечення життєдіяльності та розвитку організму людини і тварин важливе споживання рослинного білка. Серед сільськогосподарських культур бобові забезпечують найбільшу кількість білка в зерні. Нут, як зернобобова культура, займає третє місце у світовому виробництві, поступаючи лише сої та квасолі, і становить 15,6% валового збору зернобобових. Подібний показник у гороху – 15,3%, який популярний у країнах із помірним кліматом. Нут здебільшого використовується для продовольчих потреб, займаючи друге місце після сої в цьому аспекті.

У Європі нут почав набувати популярності відносно недавно, а його основними виробниками залишаються країни із спекотним кліматом. Європейські споживачі надають перевагу сортам зі світлим насінням, яке має високу вартість на ринку.

В Україні зростає попит на нут, що сприяє розширенню площ під цією культурою. Сучасні сорти мають потенціал урожайності 3,5–4,0 т/га, хоча середній рівень становить 1,3–1,4 т/га через значні коливання між роками. У посушливі періоди, що трапляються дедалі частіше, нут перевершує горох за продуктивністю, залишаючись менш вразливим до шкідників. Це дозволяє вирощувати його без застосування інсектицидів, знижуючи пестицидне навантаження та забезпечуючи екологічно чисту продукцію.

Розширення посівних площ нуту залежить від наявності адаптованих сортів. Світовий досвід показує, що внесок сорту у підвищення врожайності сягає 50%. Продуктивність сорту визначається кількістю рослин на гектар, квіток на рослині та сформованих насінин. Аналіз цих характеристик дає змогу оцінити репродуктивний потенціал сорту.

*Науковий керівник – Турчинова Н. П., канд. с.-г. наук, доцент